

[Начало](#) > ... > [Законодателство И Съдебна Практика](#) > [Национално Законодателство](#) > [Ireland](#)

## Национално законодателство

Съдържание,  
предоставено от  
Ирландия

Ирландия



Настоящата страница ви предоставя информация относно правната система на Ирландия.

### Правен ред

## 1. Правни инструменти/Източници на правото

### 1.1. Национални източници

Конституцията на Ирландия (на ирландски език „Bunreacht na hÉireann“), която е в сила от 29 декември 1937 г., е основният или фундаменталният закон на държавата. Тя регламентира държавните институции и държавния апарат и определя тристранното разделение на властите на изпълнителна, законодателна и съдебна. Тя също така гарантира основните права, които са предмет на стриктно тълкуване и разширяване на приложното поле от страна на съдилищата.

Първичното законодателство се състои от законодателни актове, приети от Oireachtas (Парламента), в състава на който влизат президентът на Ирландия, Горната камара (Seanad Éireann) и Долната камара (Dáil Éireann). Първичното законодателство се подразделя на: законодателни актове за изменение на Конституцията, които, за да влязат в сила, трябва да бъдат приети от гражданите посредством провеждане на референдум; публични общи законодателни актове, които са общоприложими; и частни законодателни актове, които са насочени пряко към поведението на конкретно физическо лице или група физически лица.

Вторичното законодателство е механизъм, с който Oireachtas може да делегира законодателни правомощия на министър от правителството или на конкретен орган. Правомощието да се създава делегирано законодателство, трябва да бъде изрично предоставено от първичното законодателство, а неговото упражняване се урежда съгласно строги условия — принципите и политиките, които трябва да се прилагат, трябва да бъдат ясно и недвусмислено посочени в основния акт и стриктно да бъдат следвани от органа, който изготвя вторичното законодателство. Нормативните актове са най-честата форма на вторично законодателство, но те могат да бъдат и под формата на постановления, наредби, правилници, схеми или подзаконови нормативни актове.

По смисъла на член 50 от Конституцията приетите преди 1922 г. закони, които са свързани с Ирландия (напр. законодателните актове на парламента на Обединеното кралство), и мерките, приети от Ирландската свободна държава (1922—1937 г.), които не са несъвместими с Конституцията, продължават да бъдат в сила. Много от законите приети преди 1922 г., които понастоящем не са от значение за Ирландия, са заменени с актове за преразглеждане на законодателството 2005—2012 г.

Ирландската правна система е система на общото право, което означава, че съдебната практика е важен източник на правото. Съгласно доктрината на прецедента или *stare decisis* (задължителната сила на прецедента), съдът е задължен да следва решенията, постановени по предишни дела, особено решенията на по-висшестоящите съдилища. Това обаче е политика, а не обвързващо неизменно правило. Този сборник закони включва правила, общи принципи, основополагащи правила и максими. Доктрината

на задължителната сила на прецедента очертава разграничение между *ratio decidendi* (основание за решението) — задължителната част на решението, което трябва да се спазва, и *obiter dictum* — становища на съдия по дело относно въпроси, които са част от делото, но не са съществени за предмета на делото, или такива, възникнали по начин, който не изисква решаването им. *Obiter dictum* не са задължителни за бъдещи дела, но могат да бъдат убедителни.

## 1.2. Право на Европейския съюз

Тъй като Ирландия е член на Европейския съюз (ЕС), правото на ЕС е важна част от вътрешния правен ред на държавата. От задълженията, свързани с членството в ЕС, произтича, че Конституцията и другите национални закони са подчинени на правото на ЕС винаги когато е компетентна Общността. За да бъде възможно държавата да получи разрешение за присъединяване към ЕС и за да се избегне стълкновение на разпоредбите на Конституцията и правото на ЕС, беше необходимо изменение на Конституцията.

## 1.3. Международни източници

Ирландия е страна по много международни споразумения и договори и е член на много международни организации. В Конституцията се предвижда, че Ирландия приема общопризнатите принципи на международното право като уреждащи отношенията между държавите.

Ирландия е дуалистична държава и за да имат официален правен статут в държавата, за разлика от това между държавите, международните споразумения трябва да бъдат въведени във вътрешното право от *Oireachtas*.

Ирландия е страна по Европейската конвенция за правата на човека от 1953 г. и оттогава насам въз основа на международните правни задължения на държавата гражданите могат да се позовават на разпоредите на конвенцията пред Европейския съд по правата на човека. На разпоредите на Конвенцията е придадено вътрешно правно действие чрез Закона за европейската конвенция за правата на човека от 2003 г., които въвеждат Европейската конвенция за правата на човека в ирландското право.

## 2. Други източници

При отсъствието на формални правни норми адвокатът — в хода на делото, и съдът — при постановяване на решението му, могат да се позоват на научни трудове. Въпреки провежданата дискусия за това дали естественото право и естествените права на човека трябва да се прилагат изобщо и въпреки намалялото им влияние през последните години, съдилищата се позовават тях при тълкуването на Конституцията и при изготвянето на списък с конституционни права, които не са специално предвидени в текста на Конституцията.

## 3. Йерархия на правните източници

Конституцията е върховното право на Ирландия. Законодателството, правителствените и административните решения и практики могат да бъдат преразглеждани, за да бъдат в съответствие с Конституцията.

В Конституцията се предвижда обаче, че тя няма да обезсилва никакви действия или мерки, произтичащи от членството в ЕС. Това е предвидено в член 29.4.6 от Конституцията. Поради това правото на ЕС е с предимство пред всички национални закони, включително Конституцията. Поради факта, че в правото на ЕС се предвиждат начините за неговото прилагане да се определят от националните процесуални изисквания, инструментите за прилагане на правото на ЕС все пак трябва да са в съответствие с процесуалните конституционни изисквания.

Законът за Европейската конвенция за правата на човека от 2003 г. дава право на физическите лица да се позовават на разпоредите на Европейската конвенция за правата на човека пред ирландските съдилища. Европейската конвенцията за правата на човека е въведена на подконституционно ниво, като Конституцията запазва своето върховенство. Законът изисква от съдилищата да тълкуват и прилагат

националните разпоредби, доколкото това е възможно, в съответствие с предписанията, включени в Европейската конвенцията за правата на човека. Ако националното законодателство не е в съответствие с Европейската конвенцията, се издава декларация за несъвместимост.

Съдилищата са приели, че принципите на международното обичайно право са част от вътрешното право по силата на член 29.3 от Конституцията, но само доколкото те не противоречат на Конституцията, законодателството или общото право. Международните споразумения могат да бъдат ратифицирани само ако са в съответствие с Конституцията, в противен случай се изисква провеждането на референдум.

Законодателството може да бъде заменено или изменяно с последващо законодателство. Вторичното законодателство може да бъде заменено от първичното законодателство, както и делегирането на правомощие за създаване на вторично законодателство, но вторичното законодателство не може да отменя първично законодателство. Съдилищата могат да отменят законодателство на основание неговата невалидност предвид разпоредбите на Конституцията (законодателство след 1937 г.) или поради неговата несъвместимост с Конституцията (законодателство преди 1937 г.). Съществува презумпция, че законодателството след 1937 г. е в съответствие с Конституцията.

Решенията на съдилищата могат да бъдат заменяни със законодателни или конституционни актове и последващи решения на съдилища с равен или по-висок ранг.

## 4. Влизане в сила на наднационални инструменти

Първоначално изготвената Конституция е била несъвместима с правото на Европейската общност. В нея например се предвижда, че Oireachtas е единственият законодателен орган в държавата. Поради тази причина в Конституцията е включена разпоредба, която предвижда, че тя няма да обезсилва нито един закон, акт или мярка, произтичащи от членството в ЕС. Прието е обаче, че ако обхватът и целите следва да се променят, например чрез нов договор, това трябва да се извърши чрез национален референдум, и ако бъде приет от народа, ще бъде въведена разпоредба, потвърждаваща, че държавата може да ратифицира такъв договор.

Ако правото на ЕС изисква транспониране от държавата, то се извършва посредством първичното законодателство или по-често с нормативен акт на правителството или министър.

Съгласно Конституцията международните споразумения стават част от вътрешното право, ако това бъде определено от Oireachtas. Това обикновено става посредством закон например Закона за Европейската конвенция за правата на човека от 2003 г., с който Конвенцията се въвежда във вътрешното право, в резултат на което физическите лица могат да се позовават на нейните разпоредби пред националните съдилища.

## 5. Органи, оправомощени да приемат правни норми

В конституцията се предвижда, че Oireachtas, в състава на който влизат Долната камара (Dáil), Горната камара (Seanad) и президентът, притежава „единствените и изключителни правомощия да изготвя законите на държавата“ при спазване на предвидените в Конституцията задължения за членство в Общността. Предложеното законодателство, което е под формата на законопроект, трябва да бъде подписано от президента, за да може да влезе в сила, а при съмнения относно конституционността на проекта на предложеното законодателство президентът може да свика Държавния съвет и при необходимост да отнесе законопроекта пред Върховния съд за решение съгласно член 26 от Конституцията .

Както беше посочено по-горе, Oireachtas може да делегира правомощия за създаване на законодателство на министър от правителството или на друг орган, като това правомощие е строго ограничено от делегиращия акт. Директивите на ЕС обикновено се прилагат чрез нормативен акт, изготвен от министър. Правомощието за законотворчество може да бъде делегирано на различни органи, като например министри от правителството, държавни комитети, полудържавни органи, регулаторни органи, експертни органи и местни власти.

Съгласно Конституцията правителството носи отговорност за осъществяването на външните отношения и може да подписва международни договори и споразумения, както и да се присъединява към международни организации при спазване на конституционните изисквания.

Съгласно системата на общото право съдебната практика е задължителна.

## 6. Процес на приемане на правни норми

### 6.1. Конституция

Съгласно член 46 първият етап от внасянето на изменение на Конституцията е да се инициира законопроект в Долната камара. Законопроектът трябва да бъде приет и от двете камари на Oireachtas, след което трябва да бъде представен в рамките на референдум пред народа за неговото утвърждаване или отхвърляне. Съгласно член 47, параграф 1 ще се счита, че предложението е одобрено от народа, ако мнозинството от подадените гласове подкрепят приемането му като закон. Такъв законопроект трябва да бъде представен като „Законодателен акт за изменение на Конституцията“ и в него не трябва да се съдържат други предложения. Ако бъде одобрен от народа, президентът трябва да подпише законопроекта и той „ще бъде надлежно обнародван от президента като закон“.

Член 47, параграф 2 предвижда, че предложение, което е подложено на референдум и което не цели промяна на Конституцията, ще бъде наложено вето, когато мнозинството от гласовете са против предложението, като гласовете, подадени срещу предложението, възлизат на не по-малко от една трета от избирателите в регистъра.

### 6.2. Законодателна процедура

Първата стъпка при създаването на първично законодателство обикновено е иницирането на законопроект в някоя от камарите на Oireachtas. Всеки законопроект, инициран в Долната камара, трябва да бъде изпратен на Горната камара за разглеждане, при което могат да бъдат внесени изменения, които Долната камара е задължена да разгледа. Ако обаче даден законопроект бъде инициран и приет в Горната камара, а впоследствие бъде изменен от Долната камара, се счита, че той е инициран от Долната камара, и трябва да бъде върнат в Горната камара за разглеждане.

Преди да бъде обнародван даден законопроект, той трябва да бъде одобрен от двете камари на Oireachtas и трябва да бъде подписан от президента, за да стане действащ закон. В хода на законодателната работа по даден законопроект в него могат да бъдат внесени изменения в Долната и в Горната камара. Конституцията обаче утвърждава върховенството на избраната от народа Долна камара. В член 23 се предвижда, че когато Горната камара е отхвърлила или е изменила даден законопроект в противоречие с волята на Долната камара, Долната камара има право да приеме в рамките на 180 дни резолюция, съгласно която законопроектът се приема и от двете камари. Горната камара има правомощието да забави даден законопроект с до 90 дни, но няма право да попречи на превръщането му в закон или да го променя, освен ако Долната камара даде съгласие за това.

Голяма част от законопроектите в Долната камара са иницирани от министър от правителството.

Финансовите законопроекти (например законопроекти, които се занимават с налагането, отмяната, опрощаването или промяната, или регулирането на данъчното облагане и законопроектите, които включват данък върху публичните средства) могат да бъдат иницирани и приемани само от Долната камара. Този вид законопроекти се изпращат на Горната камара за „препоръки“.

Заклучителната стъпка от законодателната процедура е подписването на законопроекта от президента, при което той става действащ закон. След консултации с Държавния съвет президентът може да отнесе законопроект или конкретна част от законопроект пред Върховния съд за определяне на неговата конституционност. Това е така наречената „референция по член 26“. След като Върховният съд реши, че законопроектът е конституционносъобразен, той вече никога не може да бъде оспорван в съдилищата на конституционни основания и президентът е длъжен да го подпише, за да стане действащ закон. Ако се установи, че законопроектът противоречи на Конституцията, президентът следва да откаже да го подпише като закон.

### 6.3. Вторично законодателство

Обикновено в основния закон се предвижда, че делегираното съгласно него законодателство, може да бъде анулирано или одобрено от Oireachtas. В повечето случаи в тези разпоредби се предвижда, че инструментите трябва да бъдат „представени“ пред едната или пред двете камари на Oireachtas, които могат да ги анулират в рамките на определен период от време. Цялото вторично законодателство за прилагане на мерките на ЕС е предмет на този механизъм за анулиране. След като влязат в сила, определени нормативни актове трябва да бъдат депозираны в специално предназначени за това библиотеки, като за тяхното влизане в сила трябва да бъде публикувано известие в официалния държавен вестник на Ирландия [Iris Oifigiúil](#).

### 6.4. Международно право

Правителството може да подписва международни договори или споразумения, или да се присъединява към международни организации, но е прието, че правителството може да не го прави, ако това ще попречи на изключителните законотворчески правомощия, предоставени на Oireachtas, или ще наруши Конституцията по друг начин. Поради тази причина от съдилищата се приема, че договорите, променящи обхвата и целите на Европейския съюз, не могат да бъдат одобрявани от правителството, освен ако не бъдат приети от народа на конституционен референдум.

## 7. Влизане в сила или национални правила

Измененията на Конституцията влизат в сила, след като са приети от народа и законопроектът, с който се предлага изменението, е подписан от президента.

Даден законопроект става закон в деня, в който е подписан от президента, и влиза в сила на този ден, освен ако не е предвидено друго по закон. Обикновено президентът не подписва даден законопроект по-рано от 5-ия ден или по-късно от 7-ия ден след представянето му. В даден закон може да се определя датата, от която влиза в сила, или може да се предвижда, че даден министър може да издаде „решение за започване“ (вторично законодателство) за влизане в сила на закона или на част от него. Президентът е задължен да обнародва законопроекта, като публикува известие в [Iris Oifigiúil](#), с което обявява, че той става закон.

Във вторичното законодателство се определя датата, на която то ще влезе в сила.

Решенията на съдилищата обикновено влизат в сила от деня, в който са произнесени.

## 8. Способи за разрешаване на сътълкновения между различни правни източници

Съдилищата решават всички сътълкновения между различни правни норми или източници.

Конституцията е основният закон на държавата и има предимство при всяко сътълкновение с други закони при спазване на върховенството на правото на ЕС. Съгласно член 34 от Конституцията физическите лица могат да оспорват конституционалната валидност на законодателството пред Висшия съд. Такова решение може да бъде обжалвано пред Върховния съд. Физическите лица могат също така да претендират, че техните конституционни права или конституционната процедура са били нарушени от действията на държавата.

Предполага се, че законодателството, прието след приемането на Конституцията от 1937 г., е в съответствие с Конституцията, докато не бъде установено обратното.

Възможно е да възникнат обстоятелства, при които разпоредбите на Конституцията, особено разпоредбите за основните права, в известна степен могат да си противоречат. Съдилищата са използвали няколко механизма за вземане на решения в такива случаи, включително буквално или граматическо тълкуване, исторически подход, целенасочен или хармоничен подход, доктрината за пропорционалността, подхода за йерархията на правата и подхода на ангажираност с естественото право и естествените права на човека.

Има случаи, при които вследствие на непопулярно конституционно заключение или тълкуване от съдилищата се провежда референдум за изменение на Конституцията.

Ако дадено лице твърди, че правата му съгласно Европейската конвенция за правата на човека са нарушени от законодателството, може да поиска от съдилищата декларация за несъвместимост.

Правото на ЕС се ползва с конституционен имунитет, тъй като в Конституцията е предвидено, че тя не може да обезсилва актове или мерки, произтичащи от членството, въпреки че средствата за прилагане на тези актове или мерки трябва да са в съответствие с Конституцията.

Освен конституционни въпроси, валидността на делегираното законодателство ще се преценява според съответствието му с основния закон.

Допълнителна информация относно правната система на Ирландия, законодателството и Конституцията може да бъде намерена на следните сайтове:

- <https://www.gov.ie/en/organisation/department-of-the- taoiseach>
- <https://www.courts.ie/judgments>
- <https://www.irishstatutebook.ie>
- <http://www.bailii.org>

---

■ Последна актуализация: 16/04/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.